

Cuprins

CAPITOLUL I. ASPECTE GENERALE PRIVIND PROCESUL CIVIL INTERNAȚIONAL	1
§ 1. Noțiunea de „proces civil internațional”	1
§ 2. Corelația dintre procesul civil internațional și dreptul internațional privat	2
2.1. Ipoteza soluționării de către instanța română a unui conflict de legi în spațiu	3
2.1.1. Verificarea competenței internaționale a instanțelor române	3
2.1.2. Stabilirea regulilor procedurale aplicabile	3
2.1.3. Stabilirea regulilor substanțiale aplicabile	4
2.2. Ipoteza soluționării de către instanța română a unui conflict de legi în timp și spațiu	6
2.3. Concluzii	7
§ 3. Corelația dintre „procesul civil internațional” și „cooperarea civilă internațională în materie civilă”	7
§ 4. Izvoarele normelor juridice aplicabile procesului civil internațional	8
4.1. Considerații generale	8
4.2. Rolul Conferinței de la Haga de drept internațional privat	9
4.3. Clasificarea izvoarelor	9
4.3.1. Izvoare internaționale	10
4.3.2. Izvoare adoptate la nivelul Uniunii Europene	17
4.3.3. Izvoare naționale	19
§ 5. Obiectul de reglementare al normelor juridice aplicabile procesului civil internațional	20
5.1. Clasificare	20
5.2. Excluderea din domeniul procesului civil internațional a normelor juridice aplicabile procesului arbitral internațional	23
§ 6. Interpretarea normelor juridice aplicabile procesului civil internațional	24
6.1. Interpretarea normelor juridice adoptate la nivel internațional	24
6.2. Interpretarea normelor juridice adoptate la nivel național	25
§ 7. Considerații metodologice	26

CAPITOLUL II. COMPETENȚA INTERNAȚIONALĂ A INSTANȚELOR ROMÂNE	28
§ 1. Privire generală asupra competenței internaționale	28
1.1. Conflictul de jurisdicții	28
1.2. Normele juridice prin care se soluționează conflictul de jurisdicții	29
1.2.1. Natură juridică	29
1.2.2. Clasificare	29
1.2.3. Izvoare	31
1.2.4. Delimitarea sferei de aplicare a reglementărilor-cadru adoptate la nivelul Uniunii Europene și la nivel național în materia competenței internaționale	31
1.3. Finalitatea soluționării conflictului de jurisdicții: determinarea competenței internaționale	36
1.3.1. Noțiunea de competență internațională	36
1.3.2. Formele competenței internaționale	37
1.4. Considerații metodologice	38
§ 2. Competența internațională de drept comun	39
2.1. Competența internațională de drept comun, potrivit Codului de procedură civilă	39
2.1.1. Sediul materiei	39
2.1.2. Principiul calificării, potrivit <i>lex fori</i>	40
2.1.3. Domiciliul	41
2.1.4. Reședința obișnuită	41
2.1.5. Sediul principal	43
2.1.6. Sediul secundar	44
2.1.7. Fondul de comerț	45
2.2. Competența internațională de drept comun, potrivit Regulamentului (UE) nr. 1215/2012	45
2.2.1. Sediul materiei	45
2.2.2. Calificarea noțiunii de domiciliu	46
2.2.3. Asimilarea sediului secundar cu domiciliul persoanei juridice	47
§ 3. Reguli de competență internațională <i>instituite ratione materiae</i>	48
3.1. Competența internațională a instanțelor române de a soluționa cereri referitoare la starea civilă, capacitatea și relațiile de familie ale persoanelor fizice	49
3.1.1. Sediul materiei	49

3.1.2. Determinarea competenței internaționale a instanțelor române de a soluționa cereri referitoare la starea civilă a persoanei fizice _____	50
3.1.2.1. Noțiuni _____	50
3.1.2.2. Acțiunile de stare civilă _____	51
3.1.2.3. Raportul dintre instrumentele juridice aplicabile în această materie _____	51
3.1.2.4. Determinarea competenței internaționale a instanțelor române de a soluționa cereri referitoare la divorț, separarea de drept (de corp) sau la anularea căsătoriei _____	53
3.1.2.5. Determinarea competenței internaționale a instanțelor române de a soluționa cereri referitoare la stabilirea și contestarea filiației _____	56
3.1.2.6. Determinarea competenței internaționale a instanțelor române de a soluționa cereri referitoare la încuviințarea, desfacerea sau nulitatea adopției _____	57
3.1.3. Determinarea competenței internaționale a instanțelor române de a soluționa cereri referitoare la capacitatea juridică a persoanei fizice _____	59
3.1.3.1. Determinarea competenței internaționale a instanțelor române de a soluționa cereri referitoare la capacitatea juridică a majorului _____	59
3.1.3.2. Determinarea competenței internaționale a instanțelor române de a soluționa cereri referitoare la capacitatea juridică a minorului _____	61
3.1.4. Determinarea competenței jurisdicționale în materia relațiilor de familie _____	66
3.1.4.1. Observație preliminară _____	66
3.1.4.2. Determinarea competenței internaționale a instanțelor române de a soluționa cereri în materia obligației de întreținere _____	67
3.4.1.3. Aplicarea regulilor de competență internațională cuprinse în Regulamentul (CE) nr. 4/2009 _____	67
3.2. Competența internațională a instanțelor române de a soluționa cereri referitoare la statutul organic al persoanelor juridice _____	68
3.3. Competența internațională a instanțelor române de a soluționa cereri referitoare la imobile _____	70
3.3.1. Determinarea competenței internaționale a instanțelor române, potrivit Regulamentului (UE) nr. 1215/2012 _____	70

3.3.2. Determinarea competenței internaționale a instanțelor române, potrivit Codului de procedură civilă _____	72
3.4. Competența internațională a instanțelor române de a soluționa cereri în materie succesorală _____	73
3.4.1. Determinarea competenței internaționale a instanțelor române, potrivit Regulamentului (UE) nr. 650/2012 _____	73
3.4.2. Determinarea competenței internaționale a instanțelor române, potrivit Codului de procedură civilă _____	75
3.5. Competența internațională a instanțelor române de a soluționa cereri în materie contractuală _____	76
3.5.1. Reguli de drept comun _____	76
3.5.1.1. Sediul materiei _____	76
3.5.1.2. Delimitarea sferei de aplicare a dreptului Uniunii Europene și a dreptului național _____	77
3.5.1.3. Punctele de legătură _____	77
3.5.1.4. Domeniul de aplicare _____	81
3.5.2. Reguli speciale având caracter de protecție _____	82
3.5.2.1. Considerații generale _____	82
3.5.2.2. Reguli speciale de competență internațională în materia contractelor de asigurare _____	82
3.5.2.3. Reguli speciale de competență internațională în materia contractelor încheiate de consumatori _____	85
3.5.2.4. Reguli speciale de competență internațională în materia contractelor individuale de muncă _____	86
3.6. Competența internațională a instanțelor române de a soluționa cereri întemeiate pe fapte juridice _____	87
3.6.1. Sediul materiei _____	87
3.6.2. Punctele de legătură _____	88
3.6.3. Domeniul de aplicare _____	90
§ 4. Prorogarea de competență în dreptul internațional privat _____	91
4.1. Prorogarea voluntară a competenței internaționale _____	91
4.1.1. Regimul juridic instituit de Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 ____	92
4.1.1.1. Domeniul de aplicare _____	93
4.1.1.2. Modalitățile prorogării voluntare a competenței internaționale _____	93

4.1.1.3. Condițiile de valabilitate ale convenției atributive de competență _____	94
4.1.1.4. Autonomia convenției atributive de competență față de contractul în care este inserată _____	94
4.1.1.5. Efectul convenției atributive de competență _____	95
4.1.2. Regimul instituit de Codul de procedură civilă _____	95
4.1.2.1. Corelația dintre dispozițiile art. 1067 și cele ale art. 1068 NCPC _____	96
4.1.2.2. Modalitățile alegerii jurisdicției române _____	97
4.1.2.3. Condițiile de valabilitate ale convenției de prorogare a competenței _____	97
4.1.2.4. Limitele libertății părților de a alege jurisdicția _____	98
4.1.2.5. Efectul convenției de prorogare a competenței _____	99
4.1.2.6. Corelația prevederilor Codului de procedură civilă cu acelea ale Regulamentului (UE) nr. 1215/2012 _____	99
4.2. Prorogarea legală a competenței internaționale _____	100
4.2.1. Prorogarea legală de competență în cazul coparticipării procesuale pasive _____	100
4.2.2. Prorogarea de competență în cazul cererilor accesorii și incidentale _____	101
4.2.2.1. Aplicarea Regulamentului (UE) nr. 1215/2012 _____	101
4.2.2.2. Aplicarea dispozițiilor Codului de procedură civilă _____	102
4.2.3. Prorogarea legală de competență ca for de necesitate _____	103
4.2.4. Prorogarea de competență în cazul chestiunilor preliminare _____	105
4.2.5. Prorogarea de competență în cazul măsurilor provizorii, conservatorii sau de executare _____	105
4.2.5.1. Aplicarea Codului de procedură civilă _____	105
4.2.5.2. Aplicarea Regulamentului (UE) nr. 1215/2012 _____	106
4.2.6. Prorogarea de competență în cazul conexității _____	107
4.2.6.1. Aplicarea Regulamentului (UE) nr. 1215/2012 _____	107
4.2.6.2. Aplicarea Codului de procedură civilă _____	109
4.2.7. Litispendența internațională _____	110
4.2.7.1. Aplicarea Regulamentului (UE) nr. 1215/2012 _____	110
4.2.7.2. Aplicarea Codului de procedură civilă _____	114

4.3. Prorogarea judecătorească a competenței internaționale _____	116
4.3.1. Prorogarea de competență pentru administrarea probelor (în cazul comisiilor rogatorii) _____	116
4.3.2. Prorogarea de competență în favoarea instanței mai bine plasate pentru a soluționa o cerere în materia răspunderii părintești _____	116

CAPITOLUL III. CONDIȚIA JURIDICĂ A STRĂINULUI CA PARTE ÎN PROCESUL CIVIL _____	118
§ 1. Noțiuni. Delimitare față de alte instituții juridice _____	118
§ 2. Sediul materiei _____	119
§ 3. Principii aplicabile condiției juridice a străinului ca parte în procesul civil. Enumerare _____	120
3.1. Aplicarea regimului național _____	121
3.2. Scutirea de <i>cautio judicatum solvi</i> _____	123
3.2.1. Considerații generale _____	123
3.2.2. Regimul juridic instituit prin Convenția de la Haga (1980) _____	125
3.3. Asistența judiciară în procesul civil _____	126
3.3.1. Asistența judiciară acordată potrivit reglementării naționale ____	127
3.3.1.1. Aspecte introductive _____	127
3.3.1.2. Condițiile acordării ajutorului public judiciar _____	127
3.3.1.3. Conținutul ajutorului public judiciar _____	130
3.3.1.4. Procedura de acordare a ajutorului public judiciar _____	132
3.3.2. Asistența judiciară acordată potrivit Convenției de la Haga (1980) _____	134
3.3.2.1. Aspecte introductive _____	134
3.3.2.2. Condiții specifice pentru acordarea asistenței judiciare _____	134
3.3.2.3. Conținutul asistenței judiciare _____	136
3.3.2.4. Procedura de acordare a asistenței judiciare _____	136
3.3.3. Asistența judiciară acordată potrivit Acordului de la Strasbourg (1977) _____	137
3.4. Corelație între diferitele regimuri juridice aplicabile asistenței judiciare _____	139
3.5. Imunitatea de jurisdicție a străinilor citați ca martori sau ca experți pentru fapte sau condamnări anterioare _____	140

CAPITOLUL IV. PROCEDURA DE JUDECATĂ, DE CĂTRE INSTANȚELE ROMÂNE, A CAUZELOR CIVILE CU ELEMENT DE EXTRANEITATE	141
<i>Secțiunea 1. Reguli aplicabile procedurii de drept comun</i>	141
§ 1. Precizare prealabilă	141
§ 2. Metoda de reglementare	141
§ 3. Aspecte de drept internațional privat privind etapa scrisă a procesului civil	144
3.1. Regimul juridic al acțiunii civile	144
3.1.1. Elementele acțiunii civile	144
3.1.2. Condițiile acțiunii civile	144
3.1.3. Clasificarea acțiunilor civile	146
3.2. Citarea și comunicarea actelor judiciare și extrajudiciare	147
3.2.1. Citarea și comunicarea actelor judiciare și extrajudiciare, potrivit dreptului Uniunii Europene	147
3.2.1.1. Sediul materiei. Domeniul de aplicare	147
3.2.1.2. Procedura de drept comun privind notificarea sau comunicarea actelor	149
3.2.1.3. Proceduri alternative de notificare sau comunicare a actelor	150
3.2.2. Citarea și comunicare actelor judiciare și extrajudiciare în sistemul instituit sub egida Conferinței de la Haga	151
3.2.2.1. Sediul materiei. Domeniul de aplicare	151
3.2.2.2. Procedura de drept comun privind notificarea sau comunicarea actelor	152
3.2.2.3. Proceduri alternative de notificare sau comunicare a actelor	153
3.2.3. Citarea și comunicare actelor judiciare și extrajudiciare potrivit prevederilor Legii nr. 189/2003	154
3.2.3.1. Domeniul de aplicare	154
3.2.3.2. Procedura de comunicare a actelor	154
3.3. Regimul juridic al apărărilor	155
3.4. Regimul juridic al termenelor	155
§ 4. Aspecte de drept internațional privat privind etapa cercetării procesului	155
4.1. Considerații generale	155
4.2. Excepțiile procesuale	156

4.3. Regimul juridic al probelor _____	156
4.3.1. Proba actelor și a faptelor juridice _____	156
4.3.1.1. Obiectul și sarcina probei _____	156
4.3.1.2. Admisibilitatea mijloacelor de probă _____	156
4.3.1.3. Administrarea probelor. Aspecte generale _____	157
4.3.1.4. Administrarea probelor. Utilizarea ca mijloace de probă a actelor oficiale care nu au fost întocmite în statul instanței sesizate _____	158
4.3.1.5. Administrarea probelor în străinătate _____	160
4.3.1.6. Forța probantă a mijloacelor de probă _____	167
4.3.1.7. Aprecierea probelor _____	167
4.3.2. Proba legii străine _____	167
4.3.2.1. Sarcina probei _____	167
4.3.2.2. Mijloacele de probă a legii străine _____	168
4.3.2.3. Imposibilitatea de probare a legii străine _____	174
§ 5. Aspecte de drept internațional privat privind etapa dezbaterii procesului _____	175
§ 6. Aspecte de drept internațional privat privind etapa deliberării și a pronunțării hotărârii _____	175
§ 7. Aspecte de drept internațional privat privind căile de atac _____	175
§ 8. Aspectele de drept internațional privat privind executarea silită _____	175
<i>Secțiunea a 2-a. Reguli aplicabile unor proceduri speciale _____</i>	<i>175</i>
§ 1. Procedura specială a somației de plată _____	176
1.1. Sediul materiei. Domeniul de aplicare _____	176
1.2. Caracteristicile procedurii speciale privind somația de plată _____	178
§ 2. Procedura specială aplicabilă cererilor de valoare redusă _____	179
2.1. Sediul materiei. Domeniul de aplicare _____	179
2.2. Caracteristicile procedurii speciale privind cererile de valoare redusă _____	181
§ 3. Procedura specială de obținere a titlului executoriu european pentru creanțe necontestate _____	183
3.1. Sediul materiei. Domeniul de aplicare _____	183
3.2. Caracteristicile procedurii speciale de obținere a titlului executoriu european pentru creanțe necontestate _____	185

CAPITOLUL V. EFECTELE HOTĂRĂRILOR JUDECĂTOREȘTI

STRĂINE	187
§ 1. Enumerarea efectelor hotărârilor judecătorești	187
§ 2. Sediul materiei	187
§ 3. Delimitarea sferei de aplicare a celor două reglementări-cadru în materia efectelor hotărârilor judecătorești străine	188
3.1. Domeniul de aplicare al Regulamentului (UE) nr. 1215/2012	188
3.2. Domeniul de aplicare al Codului de procedură civilă	191
§ 4. Recunoașterea hotărârilor străine în România	195
4.1. Recunoașterea de plin drept	195
4.1.1. Recunoașterea de plin drept a hotărârilor străine la nivelul Uniunii Europene	195
4.1.2. Recunoașterea de plin drept a hotărârilor străine la nivelul reglementării naționale	196
4.2. Recunoașterea voluntară	198
4.3. Recunoașterea judiciară (condiționată)	198
4.3.1. Considerații generale	198
4.3.2. Cerințele de regularitate internațională stabilite de Codul de procedură civilă	200
4.3.3. Cerințele de regularitate internațională stabilite de Regulamentul (UE) nr. 1215/2012	211
4.3.4. Condiții de regularitate internațională stabilite de alte instrumente juridice adoptate la nivelul Uniunii Europene	219
4.3.5. Aspecte procedurale referitoare la recunoașterea hotărârilor străine în România	221
§ 5. Executarea hotărârilor străine în România	226
5.1. Efectul executoriu de plin drept al hotărârilor străine	226
5.2. Efectul executoriu judiciar al hotărârilor străine	227
5.2.1. Condiții stabilite de Codul de procedură civilă	228
5.2.2. Condiții instituite de Regulamentul (UE) nr. 1215/2012	230
5.2.3. Condiții instituite de alte instrumente juridice adoptate la nivelul Uniunii Europene	231
5.2.4. Aspecte procedurale referitoare la executarea hotărârilor străine în România	233
5.3. Forța probantă a hotărârilor străine	237

CAPITOLUL VI. EFECTELE HOTĂRĂRIILOR ARBITRALE STRĂINE	239
§ 1. Sediul materiei	239
§ 2. Delimitarea sferei de aplicare a celor două reglementări-cadru în materia efectelor hotărârilor arbitrale străine	240
§ 3. Noțiunea de „sentință arbitrală străină”	241
3.1. Noțiunea de „sentință arbitrală străină” în reglementarea Codului de procedură civilă	242
3.2. Noțiunea de „sentință arbitrală străină” în reglementarea Convenției de la New York (1958)	243
3.3. Importanța stabilirii naționalității sentinței arbitrale	243
§ 4. Enumerarea efectelor sentințelor arbitrale străine	244
§ 5. Recunoașterea și încuviințarea executării în România a sentințelor arbitrale străine	244
5.1. Impedimente la recunoașterea sentințelor arbitrale străine	244
5.1.1. Considerații generale	244
5.1.2. Motive referitoare la nerespectarea ordinii publice a statului solicitat	246
5.1.3. Motive referitoare la nevalabilitatea sau la nerespectarea convenției arbitrale.	247
5.1.4. Motive referitoare la nerespectarea unor principii fundamentale ale procesului arbitral sau ale procesului civil în general	250
5.2. Aspecte procedurale referitoare la recunoașterea și încuviințarea executării sentințelor arbitrale străine în România	252
5.2.1. Precizare prealabilă	252
5.2.2. Obiectul cererii	252
5.2.3. Calea procedurală	252
5.2.4. Instanța competentă	253
5.2.5. Nerezvizuirea sentinței arbitrale străine	253
5.2.6. Calea de atac	253
§ 6. Forța probantă a sentințelor arbitrale străine, cu privire la situațiile de fapt pe care le constată	254
BIBLIOGRAFIE	257